

22. עדים זוממים אין משלמין על פי עצמן

1. בבא קמא ה. "עדים זוממין דממונא הוא" עד "האונס והמפתה" ורש"י ד"ה סבר לה כר"ע

עדים זוממין דממונא הוא, ליתני! סבר לה כר"ע, דאמר: אין משלמין על פי עצמן. אי סבר ליה כר"ע, ליתני תרי גווני שור, ליתני שור דאזיק שור, וליתני שור דאזיק אדם! דתנן, ר"ע אומר: אף תם שחבל באדם משלם במותר נזק שלם! הא תבריה ר"ע לגזיזה; דתניא, ר"ע אומר: יכול אף תם שחבל באדם ישלם מן העלייה? תלמוד לומר: איעשה לו, מגופו משלם, ואינו משלם מן העלייה

סבר לה כר"ע - דאמר במס' מכות בפ"ק (ד' ג) עדים זוממין אין משלמים על פי עצמן כגון אם הוזמו בב"ד זה ולא הספיק בעל דין להעמידן בדין ולתובען והלכו למקום אחר והודו שם בב"ד ואמרו הוזמנו בבית דינו של פלוני פטורין אלמא קנסא הוא ומודה בקנס פטור

2. בבא קמא עה. "ראה עדים שממשמים ובאים" עד "אמר ליה הכא"

ראה עדים שממשמים ובאים, ואמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי - אינו משלם אלא קרן

3. תוס' רי"ד בבא קמא ה. ד"ה סבר לה מתחלת דבריו עד "וראיתי למפרש אחר"

סבר לה כר"ע דאמר עדים זוממין אינן משלמין ע"פ עצמן. פירוש המורה כגון אם הוזמו בב"ד. ולא הספיק בע"ד להעמידן בדין ולתובען והלכו למקום אחר והודו שם שהוזמו בב"ד של פלוני פטורין אלמא קנסא הוא. דמודה בקנס פטור. וקשיא לי טובא בהאי פירושא שלאחר שהעידוהו עדים בב"ד יפטר בהודאתו. ראה עדים ממשמשים ובאים וקדם והודה דפטור. אבל לאחר שבאו עדים והעידו לא דא"כ ליתני העידוהו עדים ולא הספיקו לגמור דינו והלך בב"ד אחר והודה פטור וכ"ש ראה עדים ממשמשים ובאים. אלא ודאי ממשמשים דוקא. שעדיין לא העידו. אבל לאחר שהעידו לא

4. קצות ש"ג ס"ק ב' דמצינו בש"ס רפ"ק דב"ק עד "וכן להיפך"

עקיבא דס"ל עדים זוממין קנסא ואם הודו עדים 'לר (ב, ב) ופ"ק דמכות (א, ה) והוא דמצינו בש"ס ריש פ"ק דב"ק , וכיון דהוזמו כבר בב"ד עפ"י עדים כשרים והיכא דבאו עדים ואח"כ מו, בב"ד ואמרו הוזמנו בב"ד פלוני דפטורין ע"ש אלא עיקרא דהאי מלתא כיון דהתור. וא"כ היכי משכחת לה מודה בקנס בעדים זוממין, דה ודאי חייב אליבא דכ"ע אין הדבר תלוי אלא באותו ב"ד שדנין אותו עכשיו, אשר ירשיעון אלקים פרטלמרשיע עצמו (ח, שמות כב) אמרה ואם באו עדים והעידו עליו בב"ד ולא גמרו את הדין אותו ב"ד ובא ותובעו אותו לפני ב"ד אחר ומודה לפניו ה"ל , ובי דינא קמאי שבאוהעדים על הקנס שפיר מחייבין אותו דלפניהם אינו מודה בקנס כיון שכבר העידו , מודה בקנס עדים עליו לפניו

5. בבא קמא עה. "איתמר מודה בקנס" עד "איתיביה רב לשמואל"

איתמר: מודה בקנס ואח"כ באו עדים - רב אמר: פטור, ושמואל אמר: חייב. אמר רבא בר אהילאי: מאי טעמא דרב? אאם המצא בעדים תמצא בדיינין, פרט למרשיע את עצמו; למה לי? במאשר ירשיעון נפקא! אלא ש"מ: מודה בקנס ואח"כ באו עדים - פטור. ושמואל? אמר לך: ההוא מבעי ליה לגנב עצמו, כדתנא דבי חזקיה

6. בבא מציעא ג. "תני ר' חייא" עד "ותנא תונא"

תני רבי חייא: מנה לי בידך והלה אומר: אין לך בידי כלום. והעדים מעידים אותו שיש לו חמשים זוז - נותן לו חמשים זוז, וישבע על השאר, שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים, מקל וחומר

7. בבא מציעא ג: "ומאי ק"ו ומה פיו" "מה לפיו שכן מחייבו קרב"

ומאי קל וחומר? - ומה פיו שאין מחייבו ממון - מחייבו שבועה, עדים שמחייבין אותו ממון - אינו דין שמחייבין אותו שבועה. ופיו אין מחייבו ממון? והא הודאת בעל דין כמאה עדים דמי! - מאי ממון - קנס. ומה פיו שאין מחייבו קנס - מחייבו שבועה, עדים שמחייבין אותו קנס - אינו דין שמחייבין אותו שבועה

8. תוס' ר' פרץ בבא קמא ה. ד"ה סבר מתחלת דבריו עד "ומורי רבי"

9. תוס' בבא קמא קח: ד"ה תבעו מתחלת דבריהם עד "ותימה אמאי"

תבעו שומר והודה תבעוהו בעלים והביא עדים - משמע דהודה לאחר שאין בעל הדבר דלא הויא הודאה

10. מכות ג. "אמר רב יהודה אמר רב עד זומם" עד המשנה

אמר רב יהודה אמר רב: עד זומם משלם לפי חלקו. מאי משלם לפי חלקו? אילימא דהאי משלם פלגא והאי משלם פלגא, תנינא: משלשין בממון ואין משלשין במלקות! אלא, כגון דאיתזום חד מינייהו, דמשלם פלגא דידיה. ומי משלם? והא תניא: אין עד זומם משלם ממון עד שיזמו שניהם! אמר רבא: באומר עדות שקר העדתי. כל כמיניה? כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד! אלא, באומר העדנו והוזמנו בב"ד פלוני. כמאן? דלא כר"ע, דאי כר"ע, הא אמר: אף אינו משלם ע"פ עצמו! אלא, באומר העדנו והוזמנו בב"ד פלוני וחוייבנו ממון, ס"ד אמינא: כיון דלחבריה לא מצי מחייב ליה, איהו נמי לא מחייב, קמ"ל

11. תוס' רי"ד בבא קמא ה. ד"ה סבר לה "וראיתי למפרש" עד "ואע"ג דבריש מכות" ובע"א דמפרשין הכי עד סוף דבריו

וראיתי למפרש אחר שפירש בריש מכות כך. אם אחר גמר דין זה שהעידו עליו חזרו והזימו עצמן ואמרו עדות שקר העדנו אין משלמין ע"פ עצמן ואע"ג דבאו אח"כ עדים והזימום. וזה נ"ל פתרון יפה דכיון שקדמו הן והודו אע"פ שבאו עדים לאחר מיכן פטורים. דמודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור

ובע"א דמפרשין הכי משום דליכא למימר שלאחר שאמר שקר העדתי באו עדים והזימוהו שאין ע"א ניזום בלא חבריו. להכי ליכא לאקומי אלא כגון שאמר העדנו והוזמנו בב"ד של פלוני אבל גבי שני עדים דאמרין פטורין מתפריש שפיר שהודו מתחלה ואמרו שקר העדנו ומשום דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד אמרין שאח"כ באו עדים והזימום ואפילו הכי פטורין מפני שקדמו והודו:

12. רמב"ם הל' עדות י"ח: ח

חיוב העדים זוממים לשלם במקום שחייבין לשלם קנס הוא ולפיכך אין משלמין על פי עצמן, כיצד הרי שהעידו ונחקרה עדותן בבית דין ואחר כך אמרו שניהם עדות שקר העדנו ואין לזה אצל זה כלום, או שאמרו העדנו על זה בכך וכך והוזמנו אין משלמין על פיהן, אבל אם אמרו העדנו על זה והוזמנו בבית דינו של פלוני ונתחייבנו ליתן לו כך וכך הרי אלו משלמין שזו הודאה בממון שנגמר דינו ליתנו, ואם אמר האחד כך משלם חלקו

13. בבא קמא עא: "בעא מיניה רבא מרב נחמן" עד "איתיביה גנב" "לצפרא א"ל" עד "והאי דלא"

בעא מיניה רבא מרב נחמן: גנב שור של שני שותפין וטבחו, והודה לאחד מהן, מהו? אחמשה בקר אמר רחמנא - ולא חמשה חצאי בקר, או דלמא חמשה בקר אמר רחמנא - ואפילו חמשה חצאי בקר? א"ל: חמשה בקר אמר רחמנא - ולא חמשה חצאי בקר

לצפרא א"ל: חמשה בקר אמר רחמנא - ואפי' חמשה חצאי בקר

14. קצות ש"נ ס"ק ב מתחלת דבריו עד "ונראין דברי הב"ח" "וכן להיפך במודה בקנס" עד "וראיה"

כתב הטור (סעיף ב') ז"ל, גנב שור של שותפין וטבחו או מכרו והודה לאחד מהם וכפר לשני ואח"כ באו עדים שטבח ומכר, משלם לזה שכפר חמשה חצאי בקר. וכתב הב"ח, ופירש רבינו דמיירי בהודה לאחד מהן כשתובעו בב"ד וכפר לשני כשתובעו בב"ד אחר, דאל"כ לא יתחייב לשני דמסתמא כיון דהודה לאחד מן השותפין כאילו הודה גם לשני, אלא מיירי בדכפר לשני בב"ד לפיכך כשבאו עדים חייב לשלם לשני ה' חצאי בקר עכ"ל. ואחי הרב המופלג (תרומת הכרי סי' א' ד"ה ודע) תמה בזה על דברי הב"ח דמה בכך שכפר בב"ד אחר כיון דכבר הודה ואיפטר בבי דינא קמא, ואטו הודה בקנס בהודאה כראוי לפני ב"ד ואח"כ תובעו בב"ד אחר וכפר בו יהיה חייב, זה לא נשמע כיון דהודה הודה ע"כ

וכן להיפך במודה בקנס לפני ב"ד תו אין מחייבין אותו אפילו באו עדים אח"כ, ואם תובעו לפני ב"ד אחר ובעדים, הב"ד השני שפיר מחייבין אותו כיון דלא הודה באותו ב"ד שדנין אותו, ומשום דמודה בקנס לא הוי כנמחל שעבודו אלא שאין מחייבין אותו כיון דכבר הרשיע את עצמו, וב"ד השני שפיר מחייבין אותו, וא"כ דברי הב"ח נכונים דאע"ג דהודה לפני ב"ד הראשון כל שכפר לפני ב"ד השני הב"ד השני מחייבין אותו

15. תוס' רי"ד בבא קמא קח: ד"ה מי נפטר

מי נפטר גנב בהודאת שומר אי לא. מיכן מוכיח שאע"פ שהודה בפני ב"ד לאנשים אחרים. אם לא יוד' לבעלי' אלא כפר בהם לא נפטר באותה הודאה עד שיוד' לבעלי' עצמן. וא"נ כל מה שכתבתי לעיל בפ' מרובה גבי גנב שור של שני שותפין והודה לא' מהן אינו צריך שבודאי בהודאת השותף לא נפטר מידי שותף האחר עד שיודה גם לו ואם כפר לו והביא עליו עדים חייב ליתן לו ארבע' וחמשה בחלקו